

CZU: 355.4(470:477):343.57

[https://doi.org/10.59295/sum8\(178\)2024_21](https://doi.org/10.59295/sum8(178)2024_21)

IMPACTUL RĂZBOIULUI DIN UCRAINA ASUPRA TRAFICULUI ILICIT DE DROGURI

Svetlana CEBOTARI,

Universitatea de Stat din Moldova

Declanșarea războiului de către Federația Rusă împotriva Ucrainei la data de 24 februarie 2022 tinde să devină cel mai important conflict militar de la finalul celui de al Doilea Război Mondial. Orice război, în special de această intensitate, la care asistăm în Ucraina, este de regulă un element de schimbare politico-militară și economico-socială, care condiționează schimbări și pe dimensiunea securității. Ținând cont de magnitudinea subiectului, nu pretindem să acoperim multitudinea aspectelor implicate, dar vom puncta cele mai importante momente cu referire la impactul războiului din Ucraina asupra traficului ilicit de droguri.

Prezentul articol are drept obiectiv reliefaarea principalelor aspecte ale traficului ilicit de droguri condiționat de emergența războiului din Ucraina. Deși în contextul războiului din Ucraina unele rute privind traficul ilegal de droguri au fost închise datorită creșterii controlului la frontiera estică a Uniunii Europene, astăzi suntem prezenți la modificarea, schimbarea noilor rute și găsirea a noi alternative privind traficul ilicit de droguri, inclusiv în contextul războiului din Ucraina.

Cuvinte-cheie: *trafic, droguri, război, securitate, Ucraina, impact.*

THE IMPACT OF THE WAR IN UKRAINE ON ILLICIT DRUG TRAFFICKING

The outbreak of war by the Russian Federation against Ukraine on February 24, 2022 is shaping up to be the most significant military conflict since the end of World War II. Any war, especially of this intensity, which we are witnessing in Ukraine, is usually an element of political-military and economic-social change, which conditions changes in the security dimension as well. Taking into account the magnitude of the subject, we do not pretend to cover the multitude of aspects involved, but we will highlight the most important moments with reference to the impact of the war in Ukraine on illicit drug trafficking.

The objective of this article is to highlight the main aspects of illicit drug trafficking conditioned by the emergence of the war in Ukraine. Although in the context of the war in Ukraine some routes related to illegal drug trafficking were closed due to increased control at the eastern border of the European Union, today we are present at the modification, changing of new routes and finding new alternatives regarding illegal drug trafficking, including in the context of the war from Ukraine.

Keywords: *trafficking, drugs, war, security, Ukraine, impact.*

Introducere

Declanșarea războiului de către Federația Rusă împotriva Ucrainei la data de 24 februarie 2022 tinde să devină cel mai important conflict militar de la finalul celui de al Doilea Război Mondial. Orice război, în special de această intensitate, la care asistăm în Ucraina, este de regulă un element de schimbare politico-militară și economico-socială, care condiționează schimbări și pe dimensiunea securității. Pentru o mai bună comprehensiune a impactului războiului din Ucraina asupra securității regionale, inclusiv și asupra securității Republicii Moldova. Desigur, ținând cont de magnitudinea subiectului, nu pretindem să acoperim multitudinea aspectelor implicate, dar vom puncta cele mai importante momente cu referire la impactul războiului din Ucraina asupra traficului ilicit de droguri. Invazia Rusiei în Ucraina și războiul în proces de desfășurare implică o serie de efecte pe termen lung pentru securitatea și stabilitatea regională. Prezența de mai bine de doi ani și opt luni a unui război activ, de mare intensitate pe continentul european, în imediata vecinătate a Republicii Moldova a dus la creșterea exponențială a interesului față de impactul acestuia asupra securității, în special asupra traficului ilicit de droguri.

Astfel, Raportul Inițiativei Globale Împotriva Crimei Organizate Transnaționale din 2023, războiul din

Ucraina, care a început în februarie 2022, ar putea condiționa dezvoltarea rutelor de trafic de droguri din și prin acea țară către regiunea Balcanică. De asemenea, conform raportului, fluxurile tradiționale de droguri au fost perturbate din cauza prezenței militare puternice în Europa de Est și par să fi crescut de-a lungul „rutei balcanice”. „Rutele tradiționale ale drogurilor, cum ar fi cele pentru cocaina din America Latină până în portul Odesa, în Ucraina s-au atrofiat. În schimb, fluxurile de-a lungul rutelor alternative, cum ar fi ruta balcanică, par să se fi intensificat”, se arată în raport. Raportul a supus analizei impactul războiului din Ucraina asupra dezvoltării principalelor fluxuri de droguri, cum ar fi canabisul, cocaina, heroina și drogurile sintetice.

Traficul ilicit de droguri în contextul războiului din Ucraina

Se spune că cererea în creștere de canabis în rândul militarilor și deficitul de aprovizionare locală în Ucraina „poate fi satisfăcută din ce în ce mai mult de producătorii tradiționali de canabis din SEE, cum ar fi Albania, Macedonia de Nord și, mai recent, Kosovo”. Acest lucru ar putea provoca, de asemenea, fluxuri mai mari de heroină în Europa de Sud-Est din cauza schimburilor de canabis cu heroină pe ruta balcanică.

În ceea ce privește cocaina, raportul notează că porturile bulgare și românești de la Marea Neagră au înregistrat activități comerciale crescute din cauza închiderii virtuale a porturilor ucrainene de la Marea Neagră. Porturile Constanța și Varna, despre care se spune că nu au personal suficient, ar putea fi expuse în continuare la afluxurile de cocaină, heroină și precursori de droguri sintetice. În sfârșit, raportul spune că războiul și stresul post-traumatic ar putea crește și consumul de droguri în Ucraina. „Cererea locală de noi substanțe psihoactive (NPS) este în creștere în Ucraina și în regiunea vestică mai largă a Mării Negre, în special în România și Bulgaria”, se arată în raport. Raportul avertizează că „gestionarea copleșită a securității frontierei dintre Ucraina și țările sale vecine din vest duce la oportunități atât pentru criminalii ucraineni, cât și pentru cei ruși de a-și opera și gestiona afacerile din Europa de Sud-Est, datorită posibilității de a falsifica documente și de a primi „aur” pașapoarte datorită investițiilor lor în țările din regiune”[1].

Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei a contribuit la schimbarea tiparelor de trafic, unele rețele criminale căutând rute alternative. Conform analizei elaborate de către Agenția UE pentru droguri, Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie (EMCDDA) și Europol publicată la data de 24 ianuarie 2024, piața europeană a heroinei (cel mai frecvent utilizat opioid ilicit), de la producție și trafic, până la distribuție și consum dispune de patru rute principale folosite pentru traficul de heroină din Afghanistan către Europa: Balcanii, Sudul, Caucazul și Nordul [2]:

- Ruta Balcanică – considerată din punct de vedere istoric a fi principala rută de trafic stabilită către Europa din Afghanistan prin Iran și Pakistan până în Turcia și apoi prin Bulgaria, Grecia sau Marea Mediterană;
- Rută de Sud – prin Iran sau Pakistan, fie tranzitând coasta Africii de Est, fie Peninsula Arabă, spre Europa;
- Ruta Caucaz – din Afghanistan prin Iran până în Armenia sau Azerbaidjan, până în Georgia și apoi prin Marea Neagră până în Bulgaria, România sau Ucraina;
- Ruta nordică – din Afghanistan până în Tadjikistan și apoi prin Kârgâzstan sau Uzbekistan până în Kazahstan, până în Rusia și Ucraina și apoi către statele membre UE (în special țările baltice și Polonia) [3].

Potrivit studiului, traseul caucazian implică, de obicei, contrabanda cu heroină pe feriboturi care traversează Marea Neagră din Georgia către Bulgaria, România și, până de curând, Ucraina. Mai multe capturi de heroină confiscate pe această rută în ultimii ani confirmă faptul că aceasta este folosită pentru a introduce ilegal cantități mari de opiacee din Iran în Europa prin Armenia sau Azerbaidjan și Georgia. Din punct de vedere istoric, Ucraina a fost folosită ca punct de transbordare și loc de depozitare pentru traficul de heroină de-a lungul rutelor nordice și caucaziene, se arată în analiza realizată de EMCDDA și Europol: „*Transporturile de heroină pe ruta Caucazului au fost direcționate în mod istoric prin portul Odesa, Ucraina, de unde loturile erau fie depozitate în țară, fie expediate direct în porturile din România sau Bulgaria. Conflictul a întrerupt feriboturile către Odesa din Batumi, Georgia, în timp ce schimburile comerciale au fost redirecționate către România, Moldova sau Bulgaria. Toate aceste schimbări au implicații asupra traficului de heroină*”. Studiul mai arată că Ucraina, alături de Moldova, a fost, de asemenea, folosită în trecut ca punct de depozitare pentru transporturile de heroină. De exemplu, se crede că unii membri ai rețelelor

infracționale turcești (de etnie kurdă) care locuiesc în Germania s-au mutat în Ucraina și în Moldova pentru a înființa societăți de fațadă care să faciliteze depozitarea heroinei care era destinată traficului ulterior către UE. „În pofda invaziei rusești, heroina stocată în prezent în Ucraina ar putea fi transportată în UE”, se arată în raport. *“Este probabil ca această transportare să aibă loc pe cale terestră, iar rețelele criminale active în Ucraina ar putea exploata în acest sens circulația refugiaților și a ajutorului umanitar”* [4]. Securitatea sporită de-a lungul graniței Rusiei cu alte țări europene și sancțiunile împotriva guvernului rus și a fluxului de mărfuri, au redus semnificativ potențialul traficului de heroină din Rusia către UE pe ruta nordică. Această reducere, însă, a contribuit la adaptarea rutelor Caucaz și Nord la alte oportunități, direcționând fluxurile de heroină prin Ucraina și, în special prin Odesa. De asemenea, acest lucru a dus la creșterea activității pe alte rute, cum ar fi traseele balcanice și sudice [5].

Odată cu războiul din Ucraina, rutele traficului de droguri se schimbă, creând noi oportunități pentru traficanți. Invazia rusă a Ucrainei are consecințe asupra nu doar a securității alimentare și asupra securității energetice globale, dar are și un impact direct asupra rutelor traficului de droguri. „Din punct de vedere istoric, Ucraina este un punct central de tranzit al heroinei din Afghanistan. Are și o piață de consum intern relativ mare. Toate acestea fac ca comerțul cu droguri să joace un rol-cheie în rețelele criminale din întreaga țară. Dacă zonele urbane precum Kievul sunt în principal locuri de consum de droguri, orașele cele mai îndepărtate din Ucraina sunt nodurile traficului. Orașul Harkov sau nordul Donbassului sunt baze logistice importante pentru contrabandă, la fel ca și regiunile de graniță din vestul Ucrainei, regiunea Lviv sau Carpați, care permit introducerea ilegală de droguri în Europa de Vest sau Belarus. Dar, odată cu declanșarea războiului în Ucraina, traficanții nu mai au niciun interes să folosească această rută ucraineană. „La nivel macro, războiul a întrerupt și a perturbat foarte mult lanțurile de distribuție. Impunerea legii marțiale a perturbat activitatea lumii criminale ca de obicei, în special din cauza riscului crescut de a fi perchezitionat”.

Centrul UE de Monitorizare a Drogurilor și a Consumului de Droguri a observat deja o schimbare a traficului în jurul Mării Negre și către alte țări vecine. Așa se explică preocuparea observatorului european „de a vedea drogurile trecând acum prin insulele grecești și sudul Mediteranei”. „Vedem traficanți care încearcă să folosească porturile europene pentru a crea noi lanțuri de aprovizionare, care ar putea schimba dinamica rețelelor criminale din Europa de Est și ar putea crea noi rute către Europa”. „Se vede deja că Polonia servește ca o rută alternativă pentru heroina care tranzitează din Rusia prin Belarus, ceea ce ar fi putut însemna că ruta ucraineană ar fi fost înlocuită. Dar întărirea controalelor la granița cu Belarus, inclusiv construirea unui zid, ar putea face acest nou drum prea complicat”. Războiul a afectat și fluxul altor droguri, cum ar fi opioidele sintetice și metamfetaminele, din Europa către Rusia. Înainte de război, acest flux trecea prin Ucraina înainte de a merge în Rusia. În contextul războiului din Ucraina aceste rute s-au redirecționat spre Cehia, Slovacia, Țările Baltice și Belarus. Războiul din Ucraina a perturbat inițial traficul ilicit de droguri, dar, totodată, oferă noi oportunități. Este cazul produselor sintetice, care au componente ușor de obținut și produs. Cererea este mare, iar marja de profit este mare în zonele de război [6].

Dar războiul din Ucraina a contribuit la creșterea activității crimei organizate, a rețelilor și ale alianțelor sale. Trafic de ființe umane, droguri, arme de tot felul, spălarea banilor, contrafacerea, contrabanda cu tutun, ulei, semiconductori, piese de schimb – gama este nesfârșită, iar mafiele prosperă. În întreaga lume, războiul a fost un factor perturbator și accelerator, perturbând cartografierea punctelor de trecere și, de asemenea, creând noi oportunități. Cum afectează războiul ucrainean crima organizată, acum că Odesa și portul său, demult un hub, sunt blocate [7]. Producția de astfel de substanțe este favorizată și de situația care predomină în Ucraina. UNODC avertizează astfel asupra impactului războiului din Ucraina, „există semne care indică faptul că acesta ar putea declanșa o extindere a traficului de droguri sintetice, datorită know-how-ului existent și a piețelor mari care se dezvoltă în zonă” [8]. Fabricarea ilegală de droguri ar putea profita de războiul din Ucraina pentru a înflori. „Informațiile din Orientul Mijlociu și Asia de Sud-Est tind să indice că situațiile de conflict pot acționa ca un magnet pentru fabricarea de droguri sintetice, care de fapt pot fi produse oriunde”, subliniază Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC). „Acest efect poate fi și mai mare atunci când zona de conflict se află în apropierea piețelor mari de consum” [9].

Raportul ONU din 22 decembrie 2023 evidențiază, în contextul luptelor din Ucraina are loc creșterea producției de droguri sintetice. Și asta, în timp ce numărul laboratoarelor de amfetamine creștea deja

înainte de război. Haosul lasă loc pentru activități de obicei interzise și urmărite, iar Ucraina nu ar trebui să facă excepție. În raportul anual, Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) avertizează asupra riscului unei creșteri a producției ilicite de droguri în Ucraina, în timp ce războiul reprezintă adesea o oportunitate pentru această piață [10].

Dovezile din războaiele și conflictele armate din trecut sugerează că producția și traficul ilegal de droguri, cât și afectarea rutelor utilizate, au condiționat apariția a noi rute sau noi alternative, întrucât o prezență militară sporită face operațiunile traficantilor de droguri prea riscante. Astfel, dacă e să analizăm impactul războiului din Ucraina asupra traficului ilegal de droguri, amploarea acestuia este una impunătoare. Astfel:

Canabisul a fost cultivat în mare parte în Ucraina înainte de conflict pentru zonele interne și învecinate. Piețe de consum – atât în aer liber (cu 1,8 milioane de plante eradicate doar în 2019), cât și în interior, în sere dotate cu un sistem de irigare prin picurare, iluminat și încălzire a făcut posibilă să recolteze de până la trei ori pe an. Cu toate acestea, recente temperaturi friguroase de iarnă, întreruperile de curent și lipsa de îngrijire a contribuit la scăderea recoltei, împingând în sus ceea ce era scăzut cu ridicata prețurile canabisului și rezultând prețuri cu amănuntul mai mari. În 2020/21, prețul unui gram de canabis cultivat în Ucraina a variat între 2 și 4 euro, în timp ce, conform cercetărilor efectuate în teren la Lviv, Odesa și Kiev demonstrează că de la începutul războiului, prețul a crescut la 4,50 EUR–6,50,9 EUR. De exemplu, în Suceava, un oraș românesc aproape de granița cu Ucraina, aprovizionat în mod tradițional cu canabis din plante din Ucraina, utilizatorii au raportat o scădere a disponibilității canabisului în a doua jumătate a anului 2022. Această scădere a ofertei a coincis cu o creștere a ofertei de „buruiană falsă”, adică plante obișnuite stropite cu substanțe chimice și vândute ca canabis. Deși nu există informații actualizate cu privire la obiceiurile de consum sau prevalența consumului de droguri, consumul local de canabis din plante pare să fi rămas ridicat pe parcursul conflictului, cu o cerere crescută asistat și în rândul personalului militar. Ucraina a avut un impact direct asupra piețelor canabisului din Europa de Sud-Est. În ultimii doi-trei ani, marii producători de canabis, cum ar fi în țările Albaniei de Nord Macedonia și, într-o măsură mai mică, Bosnia și Herțegovina, Kosovo și Serbia, războiul din Ucraina nu a avut niciun impact semnificativ asupra lor [11, p. 4-6].

Înainte de război, Ucraina era o țară de tranzit relativ importantă pentru traficul internațional de *cocaină*, mai ales prin portul Odesa. În special, în anii 2010, portul a devenit un punct de transbordare a cocainei din America Latină. Situat pe coasta de nord-vest a Mării Negre, portul este un hub perfect din punct de vedere logistic, deoarece este bine conectat la continent prin intermediul Ucrainei și infrastructura terestră a Europei de Sud-Est. Transporturile de cocaină au ajuns în port în mod regulat, acestea fiind ulterior transportate prin România și Polonia către piețele de consum din Europa de Est, Centrală și de Vest. Traficului de cocaină prin portul Odesa a devenit un factor din ce în ce mai important în atragerea de rețele criminale străine active în mod tradițional în comerțul internațional cu cocaină. Din cauza atacurilor militare ruse asupra portului Odessa care a fost închis de autoritățile ucrainene, se observă creșterea rolului porturilor românești și bulgare situate în Marea Neagră, inclusiv se observă și creșterea prezenței rețelelor criminale în Balcanii de Vest implicate în acest trafic. Potrivit interviurilor experților și munca de teren GI-TOC, închiderea portului Odesa pare să aibă două implicații principale. În primul rând, Odesa nu mai este un punct primar de intrare pentru cocaină, penurie în aprovizionare directă din America Latină ar avea ca rezultat o creștere a prețului de vânzare cu amănuntul al medicamentului. De fapt, după cum reiese din datele de la sfârșitul anului 2022 și începutul lui 2023, prețul unui gram de cocaină variază între 140 EUR și 150 EUR (implicând o creștere de 16–25%).

În al doilea rând, în timp ce fluxurile către portul Odessa ar fi putut fi întrerupte, este posibil ca acest lucru să fie compensat de o intensificare a fluxurilor de cocaină în alte puncte importante de intrare în apropierea Ucrainei. Astfel, războiul din Ucraina nu a împiedicat fluxul de pulbere de cocaină în Europa de Sud-Est, piețele din această regiune devenind mai profitabile. Atât prețurile cu ridicata, cât și cu amănuntul au rămas, de fapt, relativ stabile în ultimii doi ani. Acestea variază între 30 000 EUR și 45 000 EUR pe kilogram și, respectiv, 75-100 EUR pe gram la niveluri ridicate de puritate (până la 60%) în partea de vest a regiunii și destul de scăzute (20–25%) în partea de est (Bulgaria și România). Potrivit unui raport din 2022

al OEDT, înainte de războiul din Ucraina, o parte din cocaina venită în portul Odesa era destinată piețelor sud-est europene. Închiderea porturilor ucrainene poate duce la o schimbare a tiparelor de trafic prin Sudul Europei de Est.

Într-adevăr, datele din ultimii doi-trei ani sugerează că Europa de Sud-Est a devenit o regiune de tranzit, după cum indică capturile semnificative din porturile de la Marea Adriatică, Egee și Marea Neagră. Aceste porturi pot deveni puncte cheie de intrare pentru furnizarea de cocaină în Ucraina în viitor. Porturile Constanța din România și Varna din Bulgaria au devenit noduri importante pentru importurile către și exporturile din Ucraina. În trecut, aceste porturi au avut probleme cu corupția și securitatea. Creșterea traficului licit este condiționată și de lipsa eficienței sistemelor de scanare și verificare a încărcăturii, ceea ce duce la creșterea vulnerabilității porturilor din regiunea Mării Negre.

Heroina și opiul produse în Afghanistan ajung în mod tradițional pe piețele vest-europene. Există două rute principale de trafic: ruta de nord, fie prin Asia Centrală, fie prin Iran, Caucazul de Sud, iar apoi Rusia spre Vest; și ruta balcanică, care, din Iran și Turcia, ajunge în Bulgaria și apoi în Macedonia de Nord și Serbia, în direcția nord-vest. Datorită poziției sale geografice, Ucraina a jucat întotdeauna un rol major ca țară destinație și tranzit pentru ambele fluxuri. În anii dinaintea războiului, Ucraina găzduia una dintre cele mai mari piețe de heroină din lume. Între 2018 și 2020, numărul de adulți care se injectau în principal cu heroină a fost estimată la 350 000, sau 1,7% din populația adultă. Cu toate acestea, estimarea nu a luat în considerare alte moduri de a consuma heroină (de exemplu fumatul), sugerând că populația care consumă heroină (spre deosebire de doar injectarea acesteia) ar putea fi mult mai mare. Potrivit lucrărilor preliminare de teren efectuate în Ucraina, consumul local de heroină este în scădere în favoarea unei cereri crescute de opioide sintetice, cum ar fi metadona. Cu toate acestea, capturile mari de droguri poate sugera, de asemenea, că heroina a rămas disponibilă în toată țara, acestea crescând în condițiile războiului. Potrivit UNODC, războiul ar putea avea două efecte opuse asupra traficului de opiacee prin Ucraina. Pe de o parte, invazia rusă ar putea condiționa creșterea impunității pentru traficul ilicit de droguri și, pe de altă parte, traficul prin zonele cu ostilități militare poate deveni prea riscant pentru traficanți, care apoi optează pentru a devia fluxurile de opiacee mutate anterior prin Ucraina către rute alternative. Loviturile militare rusești în estul Ucrainei și închiderea portului Odesa ar sugera o probabilitate, scenariu în care există o creștere a fluxurilor peste Marea Neagră și, ulterior, de-a lungul rutei balcanice, aceasta reprezentând cea mai scurtă distanță și cea mai directă cale terestră către piața europeană de consum [12, p. 8-1].

În contextul războiului, Ucraina a devenit un centru de producție a *drogurilor sintetice* de tip amfetamină (ATS), destinat atât piețelor locale, cât și pentru piețele din țările vecine, inclusiv metamfetamina și MDMA, care au devenit în mare parte disponibile pe scară largă. De la începutul războiului din Ucraina prețurile drogurilor sintetice au rămas relativ stabile. Astfel, prețul unei tablete cu amfetamine variază de la 8 EUR la 15 EUR între 2020 și 2022. De asemenea, au fost observate tendințe similare pentru MDMA (10–11 EUR per tabletă sau 33–39 EUR pe gram sub formă de pulbere). Cu toate acestea, disponibilitatea mare și stabilitatea prețului sugerează că, în ciuda războiului, piața drogurilor sintetice rămâne stabilă datorită cererii consistente și în mare măsură producție locală neîntrerupte. Deși ar putea fi prea devreme pentru a evalua tendințele cererii, o scădere la consumatorii de droguri sintetice care rezultă din deplasarea populației a fost compensată de un număr crescut a utilizatorilor care se confruntă cu stresul războiului – mai ales în cadrul forțelor armate. În ultimii trei-patru ani, poliția ucraineană a desființat progresiv un număr mare de laboratoare clandestine „de tip bucătărie” din toată țara, sugerând că producția locală de ATS a fost de asemenea în creștere. Mai mult, la începutul ocupației ruse în estul Ucrainei, și odată cu întreruperea operațiunilor comerciale din portul Odesa, laboratoare de droguri sintetice, în special cele situate în Harkov și regiunea Donbas, și-au suspendat temporar producerea. Dar, în centrul și vestul țării, cum ar fi Kiev și regiunea Prykarpatia, pe segmentul de graniță cu Slovacia, Ungaria și România se observă o creștere a laboratoarelor. În regiunile centrale ale țării, cum ar fi regiunea Kiev, producția și distribuția de droguri sintetice au revenit prin utilizarea platformei online și a sistemului poștal. În mod tradițional, România și Bulgaria au fost întotdeauna noduri pentru tranzitul ATS și gazda „de tip bucătărie” a producției de laborator [13, p. 12-13], care aprovizionează piețele locale.

De la începutul conflictului, autoritățile ucrainene au detectat cantități semnificative de noi substanțe psihoactive sau NPS. În general, disponibilitatea NPS pare să fie în mare măsură limitată la cele sintetice catinone α -pirolidinopentiofenonă (alfa-PVP, cunoscută sub numele de „flakka”) și 4-metilmecatinonă (4-MMC sau mefedronă. Amploarea producției NPS în Ucraina rămâne necunoscută și atât munca de teren, cât și informațiile din operațiunile poliției sugerează că majoritatea acestor substanțe și precursorii lor sunt importate în țară fără a fi perturbate de război. Principalii furnizori de NPS sunt China, UE (în special Țările de Jos) și Turcia. Cea mai mare parte a traficului are loc folosind colete poștale. În plus, în România, ca și în Ucraina, NPS-ul este ușor de accesat pe piețele negre bazate pe web, precum și pe rețelele de socializare, în special Telegram. În Ucraina, substanța este vândută cu amănuntul la aproximativ 15 EUR per gram, în timp ce în România, se vinde în principal la doză, pentru aproximativ 2.101 €. Un alt NPS disponibil în mare măsură atât în Ucraina, cât și în România este așa-numitul „cristal”, adică 3-MMC (sau 3-metilmecatinonă), un medicament „de proiectare” din familia catinonelor substituie, care este foarte similar ca structură și efecte cu 4-MMC. Un gram de 3-MMC se vinde cu 100–150 de lei românești (RON) (€20–€30). În Bulgaria, canabinoizii sintetici, cum ar fi ADB-BINACA (cunoscut sub numele de Bilka), sunt expediați prin poștă în cantități de până la 30 de grame din China, reprezintă cea mai mare parte a pieței NPS. Prețul pe gram de obicei variază între 5 EUR și 15 EUR, acest canabinoid este pulverizat peste cannabis uscat sau alte plante (fie knotgrass, fie frunze de ceai) și apoi lăsate să se usuce. Aceeași practică a fost observată în România, unde canabinoizii sintetici sunt vânduți în rosturi prefabricate pentru 20–30 RON sau 4–6 EUR. Există foarte puține dovezi cu privire la piețele NPS din restul Europei de Sud-Est și impactul războiului din Ucraina asupra acestor piețe este, deocamdată, necunoscut [14, p. 15-16]. Războaiele și instabilitatea înlocuiesc adesea fluxurile și piețele criminale și actorii criminali se pot muta sau cauta noi oportunități [15]. Războiul din Ucraina a declanșat zvonuri despre utilizarea de substanțe psihoactive între luptătorii ambelor părți.

Un raport elaborat de către think tank-ul britanic Royal United Services Institute for Defense and Security Studies indică faptul că Kremlinul trimite droguri soldaților care au consumat diferite droguri pe frontul ucrainean pentru a-i dezinha. Raportul britanic, publicat în mai 2023, se bazează pe mărturiile soldaților ucraineni care relatează că s-au confruntat adesea cu luptători ruși „sub influența amfetaminelor și a altor narcotice”, cunoscuți pentru efectul lor stimulator. Luptătorii ucraineni vorbesc în special despre bărbați care continuă să avanseze pe front chiar și după ce au fost răniți. Pe câmpul de luptă au fost găsite și resturi de droguri, consumate sub formă lichidă. Obiectiv probabil pentru forțele armate ruse: să distrugă inhibițiile oamenilor lor și să-i împingă astfel să continue acest război cu un rezultat incert după 18 luni de lupte și în timp ce unii combatanți nu-și mai ascund dezamăgirea. Raportul estimează că aceste medicamente sunt probabil furnizate recruților non-profesioniști, adesea instruiți în doar câteva zile [16].

La rândul lor, rușii spun că au descoperit laboratoare în care ucrainenii fabricau metamfetamine. Apariția unor noi droguri precum dezomorfina (un opiaceu sintetic ușor de produs numit uneori „heroina săracului”) sau alfa-PVP, sau „flakka” (un stimulent asemănător amfetaminei, cunoscut și sub denumirea de „pietriș” datorită aspectului, asemănător cu o piatră zdrobită). Realitatea este că multe droguri circulă în Ucraina pe ambele părți ale tranșelor. Pe baza acestor dovezi, informațiile veridice care circulă despre utilizarea drogurilor vechi și noi în războaiele actuale sunt limitate. Pe de altă parte, Christian D. Villanueva López, directorul revistei Ejercitos, afirmă: „Fie că ne place sau nu, drogurile sunt folosite în mod obișnuit în aproape orice armată. Războiul din Ucraina nu este diferit în acest sens. De fapt, există motive să credem că există factori structurali care o fac și mai favorabilă. De exemplu, presiunea enormă la care este supusă infanteria ambelor părți prin acțiunea artileriei și a dronelor”. De asemenea, potrivit expertului, drogurile sunt o parte esențială a oricărui război. „Experiența îmi spune că toate armatele au acces ușor la toate tipurile de produse: de la medicamente sintetice la polen, chiar și medicamente obișnuite” [17].

Astfel, dacă e să facem o examinare a fluxului traficului ilegal de droguri pe segmentul de frontieră moldo-ucraineană, atunci este de menționat faptul că cazurile de contrabandă cu droguri practic s-au dublat. Drogurile sintetice erau aduse din Ucraina și distribuite în Republica Moldova prin intermediul unei aplicații mobile. Potrivit ministrului de Interne, Adrian Efros, de la invazia rusă în Ucraina, Republica Moldova a devenit țară de tranzit pentru drogurile sintetice din Ucraina spre Uniunea Europeană [18]. În anul 2023,

au fost documentate 9 6653 de persoane pentru tentativa/ trecerea ilegală a frontierei de stat cu scop de migrare ilegală, înregistrând o creștere de peste 40% comparativ cu a. 2022, când au fost documentate 6 6604 persoane. Formele prin care s-a manifestat acest fenomen la frontiera de stat au fost:

- trecerea ilegală a frontierei pe sectorul „verde” de frontieră;
- intrarea ilegală în RM pe sectorul „verde” de frontieră moldo-ucraineană, având asupra sa acte valabile și ieșirea din RM pe segmentul moldo-român în baza actelor valabile;
- trecerea frontierei prin PTF, în baza actelor false/falsificate, străine;
- tentativa de ieșire/intrare din/în RM prin PTF ascunși în mijloace de transport.

Segmentul de frontieră moldo-ucrainean este caracterizat de trecerile ilegale efectuate de cetățenii ucraineni. Pe segmentul de frontieră aero și moldo-român sunt înregistrate tentative de încălcare a frontierei de stat din partea cetățenilor străini non-regionali care au ca scop migrarea ilegală spre UE, tranzitând Republica Moldova. În perioada de referință, s-a înregistrat o creștere de cca 50% a tentativelor/trecerilor ilegale a frontierei de stat din partea cetățenilor din Ucraina. Totodată, în perioada analizată, pentru tentativa de trecere ilegală cu scop de migrare ilegală în punctele de trecere au fost documentați 90 de cetățeni străini non-regionali și un număr de 76 de cetățeni pe segmentul „verde” al frontierei. Tendința de creștere a fenomenului migrației ilegale din partea cetățenilor non regionali la frontiera Republicii Moldova este influențată de un șir factori, precum:

a) Proximitatea geografică a Republicii Moldova, are frontieră cu România - porți de intrare în Uniunea Europeană. Acest lucru face ca Republica Moldova să fie o destinație atractivă pentru unii migranți ilegali care își doresc să ajungă în UE;

b) Politica de vize a RM. Posibilitatea de a obține viza electronică pentru Republica Moldova aplicând în baza unor documente false/falsificate. Costurile pentru obținerea vizei de muncă și a permisului de ședere în Republica Moldova sunt relativ scăzute, ceea ce face această opțiune atractivă pentru migranți. Astfel, toți cetățenii străini documentați pentru tentativa de trecere ilegală a frontierei de stat pe segmentul de frontieră moldo-român, au intrat în Republica Moldova în baza vizelor valabile de tip C și D;

c) Conflictul din Ucraina, care a determinat mulți migranți să își schimbe ruta către UE, trecând prin Republica Moldova pentru a ajunge în UE. Până la începerea conflictului, Ucraina se afla în topul țărilor de tranzit spre UE de pe ruta de Est;

d) Situația migrațională tensionată în Turcia, a devenit principalul stat de tranzit pentru migrația ilegală din Orientul Mijlociu spre UE.

Analizând datele și informațiile disponibile, se pot trage următoarele concluzii și estimări pentru perioada următoare:

- Există un risc crescut ca cetățenii provenind din statele cu un risc migratoriu accentuat să utilizeze Republica Moldova ca punct de tranzit. Acești migranți ar putea intra în Republica Moldova cu acte false/falsificate sau pe baza unei vize de tranzit, deținând permise de ședere din Ucraina care sunt false/falsificate sau emise în mod suspect. Scopul final al acestora este de a se deplasa în țările membre ale Uniunii Europene.

- Migranții identificați la intrarea în țară cu documente false sau care nu primesc autorizația de intrare în Republica Moldova, vor încerca să obțină protecție internațională direct la frontiera țării, cu intenția de a-și legaliza, chiar și temporar, șederea în Republica Moldova.

- Încercările de traversare ilegală a frontierei de către cetățenii ucraineni vor continua să fie o preocupare majoră pentru autoritățile de frontieră. Există posibilitatea ca aceste tentative să se intensifice, odată cu extinderea conflictului din Ucraina.

Traficul de substanțe narcotice, psihotrope și a precursorilor

Pe parcursul anului 2023, subdiviziunile IGPF au înregistrat 23 cazuri de trafic ilicit de droguri cu depistarea a 2,38 kg de droguri și 103 de pastile cu conținut stupefiant. Comparativ cu anul 2022, constatăm o creștere a numărului de cazuri înregistrate cu 64% și descreștere a cantității depistate de 6 ori. Este de menționat faptul că traficul ilicit de droguri în perioada analizată a fost caracterizat de cantități mici destinate asigurării consumului propriu. Conform informațiilor analizate, segmentul de frontieră moldo-ucrainean are cea mai mare pondere a cazurilor, reprezentând 52% din numărul total de cazuri înregistrate, fiind urmat de segmentul de frontieră moldo-român - 43% [19, p. 11].

Concluzii

Supunând analizei impactul războiului din Ucraina asupra traficului ilicit de droguri, este de menționat faptul că, războiul, care este în proces de desfășurare, implică o serie de efecte negative pentru securitatea și stabilitatea regională, dar și pentru securitatea Republicii Moldova. Prezența de mai bine de doi ani și opt luni a unui război în imediata vecinătate a Republicii Moldova a condiționat creșterea traficului ilicit de droguri. Deși, actualmente, din cauza controalelor impuse la frontieră, cât și din cauza prezenței militare în Europa de Est, fluxurile tradiționale de droguri au fost perturbate, există toate motivele să considerăm că au fost găsite rute alternative, cum ar fi ruta balcanică, prin care are loc traficul ilegal de droguri. Acest lucru se reflectă pe piețele de droguri din cadrul Ucrainei, inclusiv și din Republica Moldova, precum și în creșterea activității criminale în Europa de Sud-Est, care este nu doar regiune a tranzitului de droguri relativ sigură, dar și ca furnizor major de droguri, în special canabis și, eventual, droguri sintetice.

Astfel, în sopol combaterii traficului ilicit de droguri apare stringenta necesitate de a fi luate și puse în aplicare măsuri de către statele din regiune. Prin urmare, este esențial să fie fortificată supravegherea sau monitorizarea traversării frontierei de către mijloacele de transport sau a persoanelor care ar putea face posibilă transportarea drogurilor. Pentru moment, țările din imediata vecinătate a Ucrainei trebuie să poată pune în aplicare diverse măsuri, în special prin mijloacele lor de supraveghere prin satelit și control vamal privind combaterea traficului ilicit de droguri.

Referințe:

1. SINORUKA F. *Ukraine War May Increase Drug Trafficking on Balkan Route – Report*. <https://balkaninsight.com/2023/07/17/ukraine-war-may-increase-drug-trafficking-on-balkan-route-report/>
2. *Războiul rusesc împotriva Ucrainei schimbă rutele heroinei către UE, potrivit EU Drug Markets Analysis 2024*. <https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/razboiul-rusesc-impotriva-ucrainei-schimba-rutele-heroini-catre-ue-potrivit-eu-drug-markets-analysis-2024/>
3. *EU Drug Market: Heroin and other opioids — Trafficking and supply*. https://www.euda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/heroin-and-other-opioids/trafficking-and-supply_en#level-3
4. *Războiul rusesc împotriva Ucrainei schimbă rutele heroinei către UE, potrivit EU Drug Markets. Analysis 2024*. <https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/razboiul-rusesc-impotriva-ucrainei-schimba-rutele-heroini-catre-ue-potrivit-eu-drug-markets-analysis-2024/>
5. *EU Drug Market: Heroin and other opioids — Trafficking and supply*. https://www.euda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/heroin-and-other-opioids/trafficking-and-supply_en#level-3
6. *L'impact de la guerre en Ukraine sur le trafic de drogue transnational*. <https://www.rts.ch/info/monde/13266593-limpact-de-la-guerre-en-ukraine-sur-le-traffic-de-drogue-transnational.html>
7. *La guerre en Ukraine affecte le crime organisé. Par où passe désormais l'héroïne venue d'Afghanistan? Que sait-on des réseaux criminels russes? Et du cash qui s'accumule dans les banques des Emirats du Golfe Persique?* <https://www.radiofrance.fr/franceculture/podcasts/affaires-etrangeres/les-mafias-face-a-la-guerre-d-ukraine-7479399>
8. *L'ONU s'alarme de l'expansion des drogues de synthèse dans le monde*. https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023/drug-situation-in-europe-up-to-2023_fr
9. *Le conflit en Ukraine, un terreau fertile pour les drogues*. <https://www.arabnews.fr/node/259031/international>
10. *Ukraine: la guerre pourrait profiter au marché de la drogue synthétique*. <https://www.lesechos.fr/monde/enjeux-internationaux/ukraine-la-guerre-pourrait-profiter-au-marche-de-la-drogue-synthetique-1415921>
11. *Disruption or displacement? Impact of the Ukraine war on drug markets in South Eastern Europe*. Ruggero Scaturo, Juli, 2023, 24 p.
12. *Ibidem*
13. *Ibidem*
14. *Ibidem*
15. *Ibidem*
16. DESMONCEAUX J. *Guerre en Ukraine: des soldats russes envoyés au front drogués aux amphétamines, selon un rapport*. https://www.bfmtv.com/international/asiе/russie/guerre-en-ukraine-des-soldats-russes-envoyes-au-front-drogues-aux-amphetamines-selon-un-rapport_A

17. ELLIOT J. *Combatientes zombis: las drogas de las nuevas guerras y las de siempre*. <https://www.lavanguardia.com/historiayvida/historia-contemporanea/20230917/9229678/combatientes-zombis-drogas-nuevas-guerras-siempre.html>
18. MIRCA C. *Se intensifică traficul de droguri la granița cu Ucraina*. <https://tvrmdov.md/article/b2e-81856eaa948fd/se-intensifica-traficul-de-droguri-la-granita-cu-ucraina.html>
19. *Nota de activitate a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră pentru anul 2023*.
20. *Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Inspectoratul General al Poliției de Frontieră*, p. 11. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://border.gov.md/files/2024-01/NI%20de%20activitate%20IGPF%202023%20plasat.pdf>

Date despre autor:

Svetlana CEBOTARI, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0001-9073-104

E-mail: svetlana.cebotari11@gmail.com

Prezentat la 12.09.2024